

Kentsel Dönüşüm Uygulaması Sonrası Suç Korkusu Üzerine Bir Değerlendirme: Denizli Aktepe Mahallesi Örneği ¹

An Evaluation on Fear of Crime After Urban Transformation: Denizli Aktepe Neighborhood Example

Pınar SAVAŞ YAVUZÇEHRE^{2a}

² Pamukkale Üniversitesi İİBF. pyavuzcehre@pau.edu.tr, Orcid ID: 0000-0001-7726-1119

^aYazışılan yazar/Corresponding author

Article Info: Research Article
Date Submitted: 18.10.2021
Date Revised: 01.12.2021
Date Accepted: 08.01.2022

Makale Bilgisi: Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi: 18.10.2021
Düzeltilme Tarihi: 01.12.2021
Kabul Tarihi: 08.01.2022

Abstract

In addition to the physical objectives of the urban transformation projects implemented in the shantytowns in the recent period, reducing the crime factor after the arrangements to be made in the space is also among the objectives. The effects of urban transformation projects implemented in almost every Anatolian city on the crime factor are now being discussed. With the urban transformation project carried out in Denizli in 2005-2009, 2000 houses were transformed. The aim of this article is to reveal the change in the fear of crime of the people living in the neighborhood after the urban transformation project in Denizli Aktepe District. In 2019, a survey was conducted with 125 people in the neighborhood. As a result, it was found that the participants of the survey found the city and the neighborhood safe, they trusted their neighbors, they did not find it safe to go out at night, they faced the crime of theft the most, and they were most afraid of being killed. After the urban transformation project, the crime element and fear of crime in the neighborhood decreased but did not disappear.

Keywords: Urban Transformation, Crime, Fear of Crime, Denizli, Aktepe Neighbourhood

JEL codes: R14, J18, R31, R38, Q48.

Özet

Son dönemde özellikle gecekondu mahallelerinde uygulanan kentsel dönüşüm projelerinin fiziki hedefleri dışında mekânda yapılacak düzenlemeler sonrası suç unsurunu azaltmak da amaçları arasındadır. 2000'li yıllar sonrası hemen her Anadolu kentinde uygulanan kentsel dönüşüm projelerinin suç unsuruna etkileri de artık tartışılmaktadır. Denizli'de 2005-2009 yıllarında gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projesi ile 2000 konut dönüşüme uğramıştır. Bu makalenin amacı Denizli Aktepe Mahallesi'nde gerçekleşen kentsel dönüşüm projesi sonrası mahallede yaşayanların suç korkusundaki değişimi ortaya koymaktır. 2019 yılında, mahallede 125 kişi ile anket yapılmıştır. Sonuç olarak; ankete katılanların kenti ve mahalleyi güvenli buldukları, komşularına güvendikleri, gece dışarı çıkmayı güvenli bulmadıkları, en çok evden hırsızlık suçu ile karşılaştıkları ve en fazla öldürülmekten korktukları bulgularına ulaşılmıştır. Kentsel dönüşüm projesi sonrası mahallede suç unsuru ve korkusu azalmış ancak yok olmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Dönüşüm, Suç, Suç Korkusu, Denizli, Aktepe Mahallesi.

JEL kodları: R14, J18, R31, R38, Q48.

¹ Yazarlar bu çalışmanın tüm süreçlerinin araştırma ve yayın etiğine uygun olduğunu, etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine uyduğunu beyan etmişlerdir. Aksi bir durumda Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies Dergisi sorumlu değildir. İntihal raporu alınmıştır. / The authors declared that all processes of this study comply with research and publication ethics, and comply with ethical rules and scientific citation principles. Otherwise, Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies is not responsible. A plagiarism report is received.

EXTENDED SUMMARY

Research Problem: The primary purpose of urban transformation, which gained speed in the 2000s in Turkey, is the renewal of residences that are not resistant to disasters. These types of residences are mostly located in slums. Urban transformation projects in Turkey began first in the slums. Urban transformation practices in Anatolian cities have also started in slums. These neighborhoods generally have a high crime rate. Another benefit expected from the transformation practices is that the physical improvement of the regions creates convenience in the fight against crime. The removal of dead-end streets, the construction of apartments instead of single-storey houses, the illumination of dark streets, the installation of cameras, the fact that the apartments have only one door for exit facilitate the fight against crime in slum areas. The aim of the study is to discuss to what extent the fear of crime phenomenon has decreased after urban transformation applications through the perceptions of the citizens. The assumption of the research is that after urban transformation projects, fear of crime does not disappear, it only decreases.

Research Questions: Do people living in the transformation area feel safer after the urban transformation implementation? After the urban transformation projects, does the phenomenon of crime/fear of crime disappear or is there a decrease in these rates?

Literature Review: There are very few academic studies about the impact of urban transformation practices on crime rates or fear of crime. In Turkey, there are studies especially on Istanbul applications. However, investigating the effects of the ongoing urban transformation practices in all Anatolian cities on crime perception and rates will be beneficial for future applications. This study has been written to serve this purpose in Denizli.

Methodology: After the urban transformation, to determine the change of the crime element in Aktepe neighborhood (the region with the highest crime rate in the region and Denizli); i) interviews were conducted with the Sevindik Police Station and the police officers patrolling the neighborhood, ii) 125 people in the neighborhood were interviewed, iii) neighborhood headman and survey participants were interviewed. 23 Questions were asked in the questionnaires. Demographic data, life expectancy in the neighborhood, exposure to crime, safety of the city and the neighborhood, crime rate after transformation, trust in neighbors, competence of police teams and frequency of going out at night were questioned. Unstructured questions were asked during the interviews. Official data could not be obtained from the Sevindik Police Station or from the police officers. However, they gave information about the change in the crime phenomenon in the neighborhood. More detailed information on matters other than the questionnaire questions was obtained from the interviews with the people living in the neighborhood or with the headman.

Results and Conclusion: With the urban transformation project realized in Denizli between 2005-2009, the slum area in Karşıyaka was abandoned and 2000 new houses were built in Aktepe neighborhood next to it. According to field research, the respondents generally find Denizli and the neighborhood safe; they feel safe at home and trust their neighbors, but do not find it safe to go out at night; the vast majority have not been subjected to any crime; the experience of victims of crime is mostly theft; what the participants fear most is being killed. Although most of the participants saw the police patrolling the neighborhood, they felt that

police controls were inadequate. Participants think that they know almost everyone in their neighborhood and that their neighbors will help in case of any difficulties. Majority of the respondents stated that after urban transformation, crimes partially or did not decrease at all. The goals for reducing urban crimes with urban transformation projects could not be fully achieved in Aktepe Neighborhood. With the urban transformation process, the apartmentization of the region has facilitated the fight against crime. In the study, it is stated that the fear of crime does not disappear after urban transformation; It has been determined that the impact of the transformation project on urban crimes is limited. According to the information received from the Sevindik Police Station and the police officers on patrol; facts such as enlightening the guilty, reporting the crime and not being able to conceal the crime positively affected the fight against crime. However, the perception of the citizens, the police or the headman is that the crime phenomenon does not disappear in the space. Only physical transformation has been achieved in the space. People who moved from Karşıyaka Neighborhood to the region do not feel safe in their new apartments. Urban transformation projects should include transformation in terms of social, cultural, and educational in the transformation area as well as physical transformation.

GİRİŞ

Suç tek bir nedene indirgenemeyecek kadar karmaşık bir yapıya sahiptir. Birçok faktörden özellikle de sağlıksız kentleşme sürecinde ortaya çıkan olumsuzluklardan oldukça etkilenen bir olgudur (Düzgün, 2007: 10). Tüm dünyada süregiden hızlı kentleşme sonucu kentler kalabalıklaşmaktadır. Yapılan alan araştırmalarına göre (Glaeser, Sacerdote, 1999: 225'ten aktaran Karasu, 2012: 79, Sipahi, 2016: 159; Gökulu, 2010: 223) yerleşim yeri büyüdükçe, tek ölçüt olmamakla birlikte özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından sağlıksız ve yoğun nüfus artışı suç oranını da artırmaktadır. Suç ve suçla mücadele tüm kentlerin en önemli problemlerinden biridir. Suç oranlarının artışı ve suçların çeşitlenmesi karşısında kentte yaşayan bireylerin suç korkusu da artmaktadır. Literatürde üzerinde uzlaşmış bir tanımla olmamakla birlikte; suç korkusu, suçtan mağdur olma korkusudur; geniş anlamda "bireysel ve toplumsal süreçleri kapsayan, güvensizlik duygusunun yapısıdır" (Kul, 2012: 29-30). Suç korkusu bireyin kente aidiyet duygusunu zedelemekte, yaşam kalitesi ve memnuniyetini düşürmekte, günlük yaşamını sınırlandırıp, güvenlik önlemlerine ilişkin maliyetleri artırmaktadır. Suç korkusu mikro ve makro ölçekte birçok kentsel ve toplumsal sonuç üretmektedir (Sipahi, 2016: 21). Bu sebeplerden dolayı hem merkezi hükümet hem de yerel yönetimler kentte suç algısını ve suç korkusunu azaltmaya dönük çeşitli kamu politikaları sürdürmektedir.

Suçun meydana gelmeden önce önlenmesi suç ile en etkili mücadeledir. Mekânda suç olgusunun oluşmasında ve artışında kültürel, ekonomik, siyasal ve toplumsal etmenler etkili olabilir. Yoksulluk, ekonomik kriz, işsizlik, enflasyon, gelir adaletsizliği, sosyal politikaların yetersizliği, eğitim sistemi, sağlıksız kentleşme ve daha sayılabilecek yüzlerce etmen suçun artışında etkili olabilir. Suça ortam hazırlayan ve suçluluğu artıran etmenleri ortadan kaldırmak gereklidir. Suç olgusunu artıran etmenlere yönelik ekonomik ve sosyal refah seviyesinin yükseltilmesi, toplumda gelir dağılımında adaletin sağlanması, düşük gelir gruplarından asgari geçim düzeyine ulaşamayanların barınma, sağlık, eğitim vb. konularda sosyal devlet koruması altına alınması gerekmektedir. Kentlerde mekânsal açıdan da suça yönelik caydırıcı önlemler alınmalıdır. Polis devriyelerinin artırılması, kamera sistemlerinin çoğaltılması, mahallelerin aydınlatılması, mahalle bekçisi uygulamasının etkinleştirilmesi, bölgede karakol kurulması vb. öneriler çoğaltılabilir (Savaş Yavuzçehre, 2019: 150). Sayılan tüm bu yöntemler yanında son dönemde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projelerinin (nihai hedefi olmamakla birlikte) çıktılarında biri olarak bölgelerindeki suç unsurunu azaltması beklenmektedir. Kentsel mekânda suçun işlenmesi ve suçlunun gizlenmesine kolaylık sağlayan unsurların kentsel dönüşüm ile gerçekleştirilen fiziksel iyileştirme ve yenileme sonrası ortadan kalkması hedeflenmektedir. Böylece mekânda yaşayanların suç korkusunu da azaltmak istenmektedir.

Çalışmanın amacı, kentsel dönüşüm uygulaması sonrası suç korkusunun ne ölçüde azaldığını vatandaş algıları üzerinden tartışmaktır. Çalışmada cevap aranan sorular: "Dönüşüm alanında yaşayanlar kentsel dönüşüm uygulamasından sonra kendilerini daha güvende hissediyorlar mı?", "Kentsel dönüşüm projelerinden sonra suç/suç korkusu olgusu ortadan kalkıyor mu yoksa bu oranlarda düşüş var mıdır?" Bu sorulara Türkiye örneğinde cevap arayan sadece İstanbul kenti özelinde birkaç çalışmaya rastlanmıştır. Konu farklı Anadolu kentleri açısından henüz çalışılmamış olup Denizli özelinde ele alınması önemlidir. Araştırmanın varsayımı ise kentsel dönüşüm projelerinden sonra suçun ortadan kalkmadığı,

suç korkusunun yok olmadığı, kısmen azaldığıdır. Araştırma yöntemi olarak Denizli'de kentsel dönüşüm mekânı olan Denizli Aktepe Mahallesinde TOKİ konutlarında yaşayanlarla anket, derinlemesine mülakat ve alanda gözlem yapılmıştır. Çalışmanın çerçevesini oluşturan iki kavram olan suç korkusu ve kentsel dönüşüm kavramları açıklandıktan sonra kavramlar arasındaki ilişki, alan araştırması sonuçları ile tartışılacaktır.

1.SUÇ KORKUSU

Son dönemlerde suç korkusu, kriminologlar, kamu politikası yapıcıları, siyasiler, polis teşkilatı, medya ve toplum için belirginleşen bir olgu haline gelmiştir. Suç korkusu gittikçe artan oranda birçok sosyal hastalığın (social maladies) sorumlusu olarak tanımlanmaktadır (Lee, 2007: 1). Kavram hakkında farklı tanımlar yapılmıştır. Hale (1996: 84) suç korkusunun rasyonelitesi hakkındaki tartışmaların sebebini, kısmen risk değerlendirmesi, endişe ve korku arasında ayırım yapabilmekteki netliğin olmamasına bağlamaktadır. Suç korkusu, bir kişinin suçla ilişkilendirdiği suç veya sembollere karşı duyulan korku veya endişenin duygusal tepkisidir (Taylor, 1996: 318; Ferraro, 1995: 4 aktaran Lee, 2007: 20). Gelişmiş ülkelerde "suç korkusu" güvenlik politikalarının belirlenmesinde ve halka sunulan güvenlik hizmetinin kalitesinin ölçülmesinde önemli bir kriter olarak kullanılmaktadır (Miceli vd. 2004: 776).

Suç korkusuna etkide bulunan unsurlar; güvenlik açığı, çevresel koşullar, kişisel suç ve mağduriyet bilgisi, polise ve adalet sistemine güven, kişisel risk algıları, fiziksel ve sosyal düzensizliğin gözlemlenebilir kanıtları, yerleşik nüfusun bileşimindeki değişiklikler ve çeşitli suçların ciddiyeti olarak sayılabilir. Araştırmalar savunmasızları; yaşlılar, kadınlar, yoksullar ve etnik azınlıklar olarak dört grupta incelemektedir. Her bireyin kendini savunmasız hissetmesinin nedeni farklı olabilir. Bazıları kendilerini fiziksel veya ekonomik olarak korunmasız hissederken bazıları da mağdur olmanın fiziksel ve duygusal sonuçlarıyla başa çıkabilme konusunda kendine güvenmeyebilir (Box, Hale, Andrews, 1988: 341, Skogan, 1986: 203).

Ampirik literatürde suç korkusuna ilişkin başlıca dört açıklayıcı model vardır: i) Mağduriyet modeli bireylerin demografik özellikleri üzerine yoğunlaşır, ii) Düzensizlik modeli toplumun fiziki ve sosyal özelliklerini suç korkusunun önemli belirleyeni olarak tanımlar, iii) Alt kültürel çeşitlilik modeli etnik farklılıkları suç korkusunun anlamlı belirleyeni olarak sunar, iv) Toplumsal kaygı/kontrol modeli ise toplumda bireyler arası ilişkiler ile bireyler ve kamu kurumları/polis arasındaki ilişkileri ön plana çıkarır (Karakuş, 2013: 3).

Batı'da olduğu gibi Türkiye'de de doğrudan ve dolaylı mağduriyet (fiziksel ve sosyal savunmasızlık) suç korkusunu arttırmaktadır. Önceden bir suçtan mağdur olanlar, gelir ve eğitim seviyesi düşük olanlar ve bilhassa kadınlar açısından suç korkusu daha yüksektir. Yaş açısından ise Batı'nın aksine Türkiye'de yaş ilerledikçe suç korkusunun azaldığı görülmüştür (Karakuş, 2013: 4). Oysaki Batıda yapılan araştırma sonuçlarında özellikle genç erkeklerin fiziksel üstünlüklerine de güvenerek suç korularının daha az olduğu ortaya konmuştur (Box, Hale, Andrews, 1988: 352).

Düzensizlik modeline göre, mekânda fiziksel (ışıklandırma, terk edilmiş konutlar vb.) yetersizlikler ve sosyal (dilenciler, alkollü bireyler vb. çevreyi rahatsız edenler) düzensizlik arttıkça bireyin de suç korkusu artmaktadır. Toplumda artan düzensizlik sonucu birey

mahalleyi güvenli bulmamakta psikolojik ve fiziksel anlamda kendini toplumdaki soyutlamaktadır (Karakuş, 2013: 4).

Alt kültürel çeşitlilik modeli suç korkusunu tetikleyen unsurlar arasında; etnik heterojenliğin fazlalığına, farklı kültürel değerlere sahip bireylerin oluşturduğu toplumlarda sosyal entegrasyonun daha düşük olacağına ve bireylerin etnik kökenleri nedeniyle kendilerinden farklı görünen, konuşan ve/veya davranan insanların hareketlerini şüphe ve endişeyle karşılayacaklarına dikkat çekmektedir (Dolu vd., 2010: 60).

Toplumsal kaygı /kontrol modeli ise suç korkusu ile toplumsal dayanışma ve güven, kontrol mekanizmalarının ilişkisine odaklanır. Mekânda, toplumsal dayanışma ve güvenin, enformel kontrolün yüksek olduğu, formel kontrolün polis ve kamu kurumlarının etkin hizmet verdiği ve polisten ve kamu kurumlarının hizmetlerinden memnuniyetin yüksek olduğu toplumlarda suç korkusunun daha düşük olacağı öngörülmektedir (Karakuş, 2013: 4).

Kentsel alanda suç korkusunu etkileyen mekânsal faktörler (Sipahi, 2016: 57): Kullanılmayan ve fonksiyonel olmayan alanların varlığı, mekanın suç üretmesi, boş konut birimlerinin varlığı, nüfus yoğunluğu, eski/yeni yerleşim yerleri, kent büyüklüğü, kent merkezi büyüklüğü, kent merkezine uzaklık, park alanlarının varlığı, trafik sıkışıklığı, kalabalık toplu taşıma araçları, cadde düzenlemeleri, güvenlik görevlilerinin varlığı, alarm sistemleri ve duvar/çit/demir parmaklık/ pencere kilitleri/pencere ızgaraları gibi engeller sayılmaktadır. Bu mekanlarla suçla mücadele etme ve suç korkusunu azaltmak için yürütülen bir kamu politikası da kentsel dönüşüm olmaktadır.

2. KENTSEL DÖNÜŞÜM

Kentsel dönüşüm, mevcut kentsel alanların planlanması, yönetimi ve yapılandırılmasına ilişkin bir süreçtir (Özden, 2008: 14). Kentsel dönüşüm çökme ve bozulma olan kentsel mekânın ekonomik, toplumsal, fiziksel ve çevresel koşullarını kapsamlı ve bütünlük yaklaşımlarla iyileştirmeye yönelik uygulanan strateji ve eylemlerin bütünüdür" (Akkar, 2006: 29). Kavramsal açıdan bakıldığında kentsel dönüşüm, kentin mekânsal ve ilişkili alanlarında görülen olumsuzlukların bütüncül plan, program ve politika ile giderilmesi çalışmalarını ifade eder (Sadioğlu, Ergönül, 2020: 885). Kamu idarecileri, kentlerin içinde buldukları gelişme ve değişim süreçlerinde kentsel dönüşümü bir araç olarak görmektedir. Oysaki dönüşüm projelerinden olumlu sonuç alabilmek için mekanlar toplumsal yapı ve sosyo-ekonomik arka planları ile okunmalıdır (Özden, 2008: 1). Dönüşüm projeleri ve suç olgusu için de bu geçerlidir. Ters durumda gerçekleşen projeler sonrası sadece fiziksel iyileştirme gerçekleşir.

"Güvenli kentler, suçlarla etkin mücadele edilen, suçluların barınmadığı, suç fırsatlarının verilmediği çarpık yapılaşmanın olmadığı, içinde yaşayanların çağdaş medeniyet seviyesine ulaşma azim ve iradesini gösterdiği, mutlu olduğu, tüm ihtiyaçlarını karşılayabildiği ve hayat kalitesinin yüksek olduğu mekânlardır" (Derdiman, 2014: 273). Günümüz şartlarında bu tanımları harfiyen yerine getiren bir Anadolu kenti örneği vermek oldukça güçtür. Kentin bir bölgesinin fiziki imkanlar açısından yetersiz olması sonucu ortaya çıkan kentsel çöküntü bölgelerinde, eşitsizlikler ve yapısal sorunlar bölgede yaşayan bireylerin yaşam kalitesini doğrudan etkilemektedir (Gökulu, 2010: 222). Kaliteli bir yaşam için bireylerin öncelikle güvenli bir mekânda yaşamaları gerekmektedir. Mekânda, binalar

lehine fiziksel kaliteyi iyileştiren kentsel dönüşüm projelerinin suç olgusuna etkileri ise tartışmalıdır.

Mahalle yapısındaki değişiklikler ile suç korkusunu tartışan Skogan (1986, 203); mahallelerin fiziksel ve sosyal değişikliklere doğrudan tepki olarak suç oranları ve yaşam kalitesinin mutlaka değişmediğini; mahalle yatırımlarının, yıkım ve inşaat faaliyetlerinin, sanayisizleşmenin artan suç oranları ve suç korkusu üzerinde dolaylı etkisi olan gelişmeler olduğunu belirtmiştir.

Ülkemizde yapılan alan araştırmaları Ankara Altındağ Mahallesi (Akalin, 2016), İstanbul Esenler Havaalanı Mahallesi (Küçük, Özden, 2019), Denizli Karşıyaka Mahallesi (Savaş Yavuzçehre, 2019), Ankara Çiğir Mahallesi (Varlık, 2021) sonuçlarına göre, kentsel dönüşüm projelerinin kentsel mekânda gerçekleşen suçlar üzerindeki etkinliğinin sınırlı kaldığı; kentsel suçların azaltılmasına yönelik hedeflerin tam olarak gerçekleştirilemediği saptanmıştır.

3. DENİZLİ AKTEPE TOKİ KONUTLARI KENTSEL DÖNÜŞÜM UYGULAMASININ SUÇ KORKUSUNA ETKİLERİ

2005-2009 yılları arasında farklı kademelerde başlayan 2000 konutluk bir dönüşüm projesi olan Aktepe TOKİ Konutları Denizli Belediyesi ve TOKİ iş birliğinde tamamlanmıştır. İlk projede, 448 konut, devamında ise Kurudere birinci, ikinci ve üçüncü etap konutları olmak üzere toplam 1532 konutu içeren binalar inşa edilmiştir. İlerleyen yıllarda aynı bölgede 940 konutluk bir proje daha hayata geçirilmiş ve tüm kent sakinleri için satışa sunulmuştur (Kışlal Aydın, 2017: 104). Karşıyaka Mahallesinde yaşayan kişilerin bir kısmı Aktepe Mahallesi'ne taşınmışlardır. Kentin Ankara asfaltı üzerinde yer alan bir gecekondu mahallesi olan Karşıyaka Mahallesi anayollara ve organize sanayi bölgesine yakınlığı nedeniyle özellikle göçmen ve işçi ailelerce tercih edilmektedir. Bölgede Afyon ve doğu illerinden gelenler yanında Suriyeli göçmenler de yerleşiktir.

Dönüşüm projesi sonrası mahalle genişlemiş ve yerleşik vatandaş sayısı artmıştır. Aktepe Mahallesi muhtarının verdiği bilgiye göre Karşıyaka mahallesinde konutları yıkılanların hemen hepsi bölgede yeni yapılan binalara taşınmıştır. Karşıyaka'da konutları yıkılan sadece 15-20 kişi TOKİ konutlarını bırakarak başka semtlere göç etmiştir. Muhtarın ifadesine göre bölgeden taşınanlar TOKİ bloklarında suç faaliyetlerine devam edemedikleri için ayrılmıştır (Savaş Yavuzçehre, 2019: 147).

Denizli kentinde suç unsurunun en yüksek olduğu semt olarak anılan; mahallenin bağlı olduğu Sevindik Karakolu* ve bölgede devriye gezen polislerden alınan bilgilere göre başta uyuşturucu imalatı ve ticareti olmak üzere, irili ufaklı birçok suç unsuru yoğun yaşanan Karşıyaka ve Aktepe Mahallelerinin suç potansiyeli yüksektir.

Aktepe mahallesinde mekanla özdeşleşen suç olgusu hakkında internette herhangi bir arama sayfasına, dönüşüm öncesi gecekonduların yer aldığı Karşıyaka Mahallesi ya da dönüşüm konutlarının olduğu Aktepe Mahallesinin, ismi yazıldığında sayfalar dolusu uyuşturucu operasyonu vb. haberler çıkmaktadır. Bölge, Denizli'de yerel halk arasında suç batağı olarak

* Sevindik Polis Karakolu'nun toplam 14 sorumluluk bölgesi bulunmaktadır. Denizli'nin gecekondu bölgeleri başta olmak üzere çeşitli suçların yüksek olduğu bölgelerdir bu mahalleler; Aktepe, Akhan, Anafartalar, Deliktaş, Dokuzkavaklar, Eskihisar, Güzelköy, Kale, Karşıyaka, Korucuk, Sevindik, Sümer, Zafer mahalleleridir.

nitelendirilmektedir. Çeteleşme, uyuşturucu kullanma, kullandırma ve tedarik, yağmacılık, hırsızlık, fuhuş, çocuk istismarı bölgede en çok anılan suçlar arasındadır. Bölge suç yaratan bir mekân özelliği taşımaktadır. Uyuşturucu tacirliği, evlerde kenevir yetiştiriciliği, fuhuş, hırsızlık, madde bağımlılığı gibi suçların merkezi konumunda olan mahallede yaşayanlar, mülakatlar esnasında sayılan suç türlerinin mahalledeki varlığını doğrulamışlardır (Savaş Yavuzçehre, 2019: s.148-149).

Kentsel dönüşüm uygulaması sonrası Aktepe mahallesinde suç unsurunun değişimini tespit etmek üzere; i) Mahallenin bağlı olduğu Sevindik Karakolundan ve mahallede devriye gezen polislerle mülakat yapılmıştır, ii) mahallede 125 kişi ile anket yapılmıştır, iii) mahalle muhtarı ile mülakat yapılmıştır. Anketlerde 23 soru yöneltilmiştir. Demografik veriler, mahallede yaşam süresi, suça maruz kalma, kenti ve mahalleyi güvenli bulma durumu, dönüşüm sonrası suç olgusu, komşulara güven, polis ekiplerinin yeterliliği ve gece dışarı çıkma durumları sorgulanmıştır. Mülakatlarda yapılandırılmamış sorular sorulmuştur. Sevindik Karakolu'ndan ya da devriye gezen polislerden resmi veri alınamamıştır. Ancak mahalledeki suç olgusunun değişimi hakkında bilgi vermişlerdir. Mahallede yaşayanlarla yapılan mülakatlarda da anket soruları dışındaki konularda daha ayrıntılı bilgi edinilmiştir.

Çalışmada ilk olarak katılımcıların demografik özellikleri ve anket formunda yer alan bazı ifadelerle ilişkin yüzde ve frekans değerleri paylaşılacaktır. Araştırmada, demografik veriler ile ankette bulunan ifadeler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla ki-kare[†] testinden yararlanılmıştır.

Tablo 1. Demografik ifadelerle ilişkin bulgular

İfadeler	Sayı	%
Cinsiyet	Kadın	54 43,2
	Erkek	71 56,8
Yaş	18 – 24	16 12,8
	25 – 39	24 19,2
	40 – 54	44 35,2
	55 yaş ve üstü	41 32,8
Medeni Durum	Evli	93 74,4
	Bekâr	23 18,4
	Eşinden ayrı	1 0,8
	Boşanmış	4 3,2
Eğitim Durumu	Eşi vefat etmiş	4 3,2
	Okur-yazar değil	9 7,2
	Okuma-yazma biliyor	6 4,8
	İlkokul mezunu	71 56,8
	Ortaokul mezunu	10 8,0
	Lise mezunu	21 16,8
	Lisans mezunu	7 5,6
Lisansüstü mezunu	1 0,8	
Meslek	Çalışmıyor	35 28,0

[†] Ki-kare testi (Can, 2016: 345) çok kategorili iki değişkenin, gözlenen ve beklenen frekanslarını karşılaştırarak bu değişkenler arasındaki ilişkiyi sorgulayan, parametrik olmayan bir testtir.

	İş arıyor (işsiz)	8	6,4
	Ev hanımı	31	24,8
	Emekli	32	25,6
	Öğrenci	10	8,0
	Esnaf	9	7,2
Gelir Dağılımı	Gelir yok	39	31,5
	0 – 500 TL	4	3,2
	500 – 2500 TL	67	54,0
	2501 – 4000 TL	11	8,9
	4001 TL ve üzeri	3	2,4
Mahallede Oturma Süresi	Doğduğumdan beri	3	2,4
	1 - 3 yıl	7	5,6
	4 - 8 yıl	13	10,4
	9 - 10 yıl	17	13,6
	10 yıl ve üstü	85	68,0

Tablo 1’de katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin veriler yer almaktadır. Katılımcıların çoğunluğunun cinsiyet olarak erkek (%56,8); 40-54 yaşları arasında (%68); medeni durum olarak evli (%74,4); eğitim durumu ilkokul mezunu (%56,8), meslek olarak çalışmayan (%28), emekli (%25,6) ve ev kadını (524,8), 500-2500 TL arasında (%54) gibi düşük bir gelire sahip ve büyük çoğunluğunun (%68) 10 yıldan uzun bir süredir Karşıyaka-Aktepe mahallesinde oturdukları saptanmıştır.

Tablo 2. Suça maruz kalma durumu

Şimdiye dek herhangi bir suça maruz kaldınız mı?	Sayı	%
Evet	44	35,2
Hayır	81	64,8
Suçlar	Sayı	%
Dolandırılmak	3	7,3
Evdeyken hırsızlık	27	65,9
Yaralanma	1	2,4
Kapkaç	4	9,8
Diğer (cinayet, kundaklama, tecavüz, araba hırsızlığı, uyuşturucu)	6	14,6
Yakınlarınızdan herhangi biri ya da birileri suça maruz kaldı mı?	Sayı	%
Evet	23	19,0
Hayır	98	81,0
Suçlar	Sayı	%
Dolandırılmak	1	4,3
Evdeyken hırsızlık	19	82,6
Kapkaç	1	4,3
Diğer (terör, işyeri hırsızlığı)	2	8,7

Tablo 2’ye göre katılımcıların büyük çoğunluğunun (%64,8) herhangi bir suça maruz kalmadığı görülmektedir. Suça maruz kalanların yaşadığı tecrübe ise çoğunlukla (%65,6) evdeyken hırsızlıktır. Katılımcıların %81’i yakınlarının herhangi bir suça maruz kalmadığını, suça maruz kalanların (%82,6) ise yine evdeyken hırsızlık olduğu belirlenmiştir. Bu durum mahallede evdeyken hırsızlık suçunun ne derece çok olduğunu göstermektedir. Mahallede görüşülen polisler de durumu teyit etmişlerdir.

Tablo 3. Bazı ifadelerle ilişkin frekans analizi

Dereceler	İfadeler	Ort	Oldukça güvensiz		Güvensiz		Kararsız		Güvenli		Çok güvenli	
			N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	Yaşadığınız kenti (Denizli) ne derecede güvenli buluyorsunuz?	3,42	8	6,4	14	11,2	23	18,4	77	61,6	3	2,4
	Yaşadığınız mahalleyi ne derecede güvenli buluyorsunuz?	3,21	13	10,4	22	17,6	20	16,0	65	52	5	4,0
	TOKİ konutlarında / Evinizde yalnızken kendinizi güvende hissediyor musunuz?	3,58	7	5,6	17	13,6	13	10,4	72	57,6	16	12,8
	Yaşadığınız mahallede gece dışarı çıkmayı/yürümeyi güvenli buluyor musunuz?	2,92	31	25,4	18	14,8	10	8,2	55	45,1	8	6,6
	Komşularınıza ne kadar güvenirsiniz?	3,67	7	5,6	10	8,1	20	16,1	67	54,0	20	16,1

Tablo 3'te ankette yer alan bazı ifadelerin ortalamaları ve frekans değerleri yer almaktadır. Katılımcılar genel olarak yaşadıkları kenti, Denizli'yi (%64) ve ikamet ettikleri mahalleyi (%56) güvenli bulmaktadır; TOKİ konutlarında/evlerinde (%70,4) kendilerini güvende hissetmektedir ve komşularına (%70,1) güvenmektedir. Her ne kadar mahalleyi güvenli olarak nitelendirse de gece dışarı çıkmayı (%51,7) güvenli bulmamaktadırlar. Kenti ya da mahalleyi güvenli nitelendirse de gece dışarı çıkmayı güvenli bulmamaları suç korkusunun yok olmadığını göstermektedir.

Tablo 4. En çok hangisinden korkarsınız?

İfade	Sayı	%
Dolandırılmak	14	11,6
Evdeyken hırsızlık	15	12,4
Tecavüz/cinsel taciz	11	9,1
Öldürülmek	31	25,6
Silahlı saldırı	13	10,7
Kapkaç	2	1,7
Terör	12	9,9
Hepsi	23	19,0

Tablo 4'teki sonuçlara göre katılımcılar en çok öldürülmekten (%25,6) korkmaktadır. Diğer taraftan yukarıdaki tüm durumlardan korkanlar, tüm katılımcıların %19'unu oluşturmaktadır.

Tablo 5. Geçen ay yalnız/arkadaşlarınızla gece dışarı ne sıklıkta çıktınız?

İfade	Sayı	%
Hiç çıkmadım	56	45,2

Yalnız bir kere	10	8,1
İki ya da üç kere	16	12,9
Üçten fazla	25	20,2
Her gece	17	13,7

Tablo 5'te katılımcıların geçen ay yalnız veya arkadaşlarıyla gece dışarı çıkma durumları görülmektedir. Katılımcıların %45,2'si gece dışarıya hiç çıkmadığını ifade etmektedir.

Tablo 6. Mahalle ve güvenlik durumu

Mahallenizde devriye gezen polisler görüyor musunuz?	Sayı	%
Evet	48	38,4
Kısmen	56	44,8
Hiç görmüyorum	21	16,8
Mahallenizdeki polis kontrolünün yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Sayı	%
Evet her zaman	28	22,4
Bazen/kısmen	37	29,6
Hayır hiçbir zaman	60	48,0
Mahallenizde kaç kişiyi tanıyorsunuz?	Sayı	%
Kimseyi tanımam	2	1,6
Çok az komşumu tanıyorum	50	40,0
Hemen hemen herkesi tanıyorum	73	58,4
Başına bir sıkıntı geldiğinde, (hırsızlık gibi) komşu veya komşularınızın size yardım edeceğini düşünüyor musunuz?	Sayı	%
Kesinlikle hayır	18	14,4
Kısmen/belki	21	16,8
Kesinlikle evet	86	68,8
Kentsel dönüşüm sonrası Karşıyaka Mahallesi'nde suçun azaldığını düşünüyor musunuz?	Sayı	%
Evet suç azaldı	34	27,2
Kısmen	48	38,4
Hayır suç azalmadı	43	34,4

Tablo 6'da katılımcıların mahalleleri ve güvenlik ile ilgili düşünceleri yer almaktadır. Buna göre katılımcıların %44,8'i mahallede polislerin devriye gezdiğini gördüğünü ifade etmektedir. Ancak katılımcıların %48'i polis kontrollerinin yetersiz olduğunu düşünmektedir. Devriye gezen polisler bu durumun sebebini, tek bir devriye aracı ile çok geniş bir alandan sorumlu olmalarına bağlı açıklamışlardır. Katılımcıların %58,4'ü mahallelerinde hemen herkesi tanıdığını ifade etmektedir. Katılımcıların %68,8'i gibi büyük çoğunluğu, herhangi bir sıkıntı yaşadıklarında komşularının yardım edeceğini düşünmektedir. Katılımcıların büyük bir kısmı kentsel dönüşüm sonrasında Karşıyaka Mahallesi'nde suçların kısmen azaldığını ya da hiç azalmadığını düşünmektedir.

Tablo 7. Cinsiyet ve yaşanan mahallede gece dışarıya çıkma/yürüme ilişkisi

Cinsiyet		Yaşadığınız mahallede gece dışarı çıkmayı/yürümeyi güvenli buluyor musunuz?					Toplam
		Oldukça Güvensiz	Güvensiz	Kararsız	Güvenli	Çok Güvenli	
Kadın	Gözlenen	24	4	2	21	2	53
	Beklenen	13,5	7,8	4,3	23,9	3,5	53
Erkek	Gözlenen	7	14	8	34	6	69
	Beklenen	17,5	10,2	5,7	31,1	4,5	69

$\chi^2= 21,828$, $df= 4$, $p= ,000^*$

Tablo 7'de cinsiyet ile katılımcıların yaşadıkları mahallede gece dışarı çıkmayı güvenli bulma durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Erkeklerin çoğunluğu gece dışarı çıkmayı güvenli bulurken, kadınların çoğunluğu ise mahallelerinde gece dışarı çıkmayı oldukça güvensiz bulmaktadır. Kadın katılımcılar sadece iş nedeniyle mesai dönüşü gece dışarıda bulunabildiklerini, böyle durumlarda da aileden bir erkeğin refakat ettiğini belirtmişlerdir.

Tablo 8. Cinsiyet ile komşuya güven durumu ilişkisi

Cinsiyet		Komşularınıza ne kadar güvenirsiniz?					
		Oldukça Güvensiz	Güvensiz	Kararsız	Güvenli	Çok Güvenli	Toplam
Kadın	Gözlenen	1	2	12	26	13	54
	Beklenen	3,0	4,4	8,7	29,2	8,7	54
Erkek	Gözlenen	6	8	8	41	7	70
	Beklenen	4,0	5,6	11,3	37,8	11,3	70

$\chi^2= 11,252$, $df= 4$, $p= ,024^*$

Tablo 8'de katılımcıların cinsiyeti ile komşularına güvene ilişkin anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Hem kadınların hem de erkeklerin büyük çoğunluğu komşularına güvendikleri görülmektedir. Mülakatlarda ise eski gecekondularında evlerini kapısını açık bırakıp çıkabildiklerini, komşularını çok iyi tanıdıklarını ama yeni evlerinde apartmanda çok kişi yaşadığı ve hepsini tanımadıkları için kapılarını sıkı sıkı kilitlediklerini söyleyerek şikâyetinde bulunmuşlardır. Ayrıca, son dönemde Suriyelilerin düşük kiralardan dolayı mahalleyi tercih etmeleri sonucu mahalleli durumdan tedirgin olduklarını söylemiştir.

Tablo 9. Medeni durum ile komşuya güven durumu ilişkisi

Medeni Durum		Komşularınıza ne kadar güvenirsiniz?					
		Oldukça Güvensiz	Güvensiz	Kararsız	Güvenli	Çok Güvenli	Toplam
Evli	Gözlenen	4	4	17	51	16	92
	Beklenen	5,2	7,4	14,8	49,7	14,8	92
Bekâr	Gözlenen	1	4	2	14	2	23
	Beklenen	1,3	1,9	3,7	12,4	3,7	23
Eşinden Ayrı	Gözlenen	0	0	0	0	1	1
	Beklenen	0,1	0,1	0,2	0,5	0,2	1
Boşanmış	Gözlenen	0	2	0	2	0	4
	Beklenen	0,2	0,3	0,6	2,2	0,6	4
Eşi vefat etmiş	Gözlenen	2	0	1	0	1	4
	Beklenen	0,2	0,3	0,6	2,2	0,6	4

$\chi^2= 38,879$, $df= 16$, $p= ,001^{**}$

Tablo 9'da katılımcıların medeni durumu ile komşularına güven durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Medeni durumu fark etmeksizin katılımcıların çoğunluğunun komşularına güvendikleri görülmektedir.

Tablo 10. Cinsiyet ile korkulan durum arasındaki ilişki

Cinsiyet		En çok hangisinden korkarsınız?								
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	Toplam
Kadın	Gözlenen	3	9	6	9	4	1	2	19	53
	Beklenen	6,1	6,6	4,8	13,6	5,7	0,9	5,3	10,1	53
Erkek	Gözlenen	11	6	5	22	9	1	10	4	68
	Beklenen	7,9	8,4	6,2	17,4	7,3	1,1	6,7	12,9	68

1. Dolandırılmak, 2. Evdeyken hırsızlık, 3. Tecavüz/cinsel taciz, 4. Öldürülmek, 5. Silahlı saldırı, 6. Kapkaç, 7. Terör, 8. Hepsi
$\chi^2=26,298$, $df=7$, $p=,000^*$

Tablo 10'da katılımcıların cinsiyeti ile en çok hangi suç türünden korktukları arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Kadınların çoğunluğu tüm suç türlerinden korktukları görülmektedir. Bunlar; dolandırılmak, evdeyken hırsızlık, tecavüz/cinsel taciz, öldürülmek, silahlı saldırı, kapkaç ve terördür. Erkeklerin çoğunluğu ise öldürülmekten korkmaktadır. Mülakatlarda kadın katılımcılardan anne olanlar özellikle çocuklarının mahalledeki suçlara katılmaları yönünde endişelerini dile getirmişlerdir. Bir anne de Aktepe mahallesinde suçla karışan iki evladının hapse düşmesi sonrası mahalleden taşındığını aktarmıştır.

Tablo 11. Oturma süresi ile kentsel dönüşüm sonrası mahallede suç algısı ilişkisi

Oturma Süresi		Kentsel dönüşüm sonrası Karşıyaka Mahallesinde suçun azaldığını düşünüyor musunuz?				
		Evet Azaldı	Suç	Kısmen	Hayır Azalmadı	Suç
Doğduğumdan beri	Gözlenen	0	3	0	3	
	Beklenen	0,8	1,2	1,0	3	
1-3 yıl	Gözlenen	1	1	5	7	
	Beklenen	1,9	2,7	2,4	7	
4-8 yıl	Gözlenen	2	8	3	13	
	Beklenen	3,5	5,0	4,5	13	
9-10 yıl	Gözlenen	2	11	4	17	
	Beklenen	4,6	6,5	5,8	17	
10 yıl ve üzeri	Gözlenen	29	25	31	85	
	Beklenen	23,1	32,6	29,2	85	
		$\chi^2=20,582$, $df=8$, $p=,012^*$				

Tablo 11'de katılımcıların ikamet ettikleri mahallelerinde (Aktepe Mahallesi) oturma süreleri ile kentsel dönüşüm sonrası mahalledeki suç algısı arasında anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir. Doğduğundan beri bu mahallede oturan katılımcılar suçların kısmen azaldığını düşünmektedir. Benzer bir durum bu mahallede 4-8 yıl ile 9-10 yıl arasında oturan katılımcılar için de geçerlidir. Ancak 1-3 yıldır bu mahallede oturan katılımcılar suç oranlarının azalmadığını düşünmektedir. Aynı şekilde 10 yıldan uzun süredir bu mahallede oturan katılımcıların çoğunluğu bu mahallede suçun azalmadığı görüşündedir. Alan araştırması sırasında yapılan mülakatlarda[‡] gerek mahalle muhtarının gerek katılımcıların genel görüşü de mahallede suçun azalmadığı yönündedir. Muhtar, mahalledeki uyuşturucuya yönelik düzenlenen baskınlardan ve operasyonlardan bahsetmiştir, polisler de durumu doğrulamışlardır.

Tablo 12. Suça maruz kalma durumu ile Denizli'yi güvenli bulma arasındaki ilişki

Suça maruz kalma		Yaşadığınız kenti/Denizli'yi ne derece güvenli buluyorsunuz?					
		Oldukça Güvensiz	Güvensiz	Kararsız	Güvenli	Çok Güvenli	Toplam
Evet	Gözlenen	6	7	11	18	2	44

[‡] Alanda yapılan mülakat sonuçları için bkz. Savaş Yavuzçehre, P. (2019). "Kentsel Dönüşüm Uygulaması Sonrası Suç Olgusu ve Algısında Değişim: Denizli Karşıyaka Mahallesi Örneği" ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi (ASSAM-UHAD) Uluslararası Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildirileri Özel Sayısı, Sayı: 14, s.144-152

	Beklenen	2,8	4,9	8,1	27,1	1,1	44
Hayır	Gözlenen	2	7	12	59	1	81
	Beklenen	5,2	9,1	14,9	49,9	1,9	81
$\chi^2=14,529, df=4, p=,003^*$							

Tablo 12’de katılımcıların kişisel olarak suça maruz kalma durumları ile yaşadıkları kent olan Denizli’yi güvenli bulma durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların çoğunluğunun şehri güvenli buldukları, bu durumun suça maruz kalmaktan bağımsız olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Suça maruz kalma durumu ile en çok korkulan durum arasındaki ilişki

Suça maruz kalma		En çok hangisinden korkarsınız?								Toplam
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
Evet	Gözlenen	4	5	1	10	1	0	4	18	43
	Beklenen	5,0	5,3	3,9	11	4,6	0,7	4,3	8,2	43
Hayır	Gözlenen	10	10	10	21	12	2	8	5	78
	Beklenen	9,0	9,7	7,1	20	8,4	1,3	7,7	14,8	78
1. Dolandırılmak, 2. Evdeyken hırsızlık, 3. Tecavüz/cinsel taciz, 4. Öldürülmek, 5. Silahlı saldırı, 6. Kapkaç, 7. Terör, 8. Hepsi										
$\chi^2=27,686, df=7, p=,000^*$										

Tablo 13’te katılımcıların kişisel olarak suça maruz kalma durumları ile en çok korktukları durum arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Suça maruz kalan katılımcıların çoğunlukla tüm suç türlerinden; dolandırılmak, evdeyken hırsızlık, tecavüz/cinsel taciz, öldürülmek, silahlı saldırı, kapkaç ve terörden korku duydukları görülmektedir. Suça maruz kalmayanların çoğunluğu ise öldürülmekten korkmaktadır.

SONUÇ

Bireyin kaliteli bir yaşam sürdürmesi için öncelikle kendini güvende hissetmesi suç korkusu hissetmemesi gerekmektedir bunun için de güvenli kentler yaratılmalıdır. Oysaki suç insanlık tarihi boyunca var olmuştur. Kalabalıkla birlikte arttığı bilinen suç olgusu kentlerde daha çok görülmektedir. Kentsel alanda suçla mücadele çok boyutlu bir süreçtir. Günümüzde suç olgusunu azaltmanın birçok farklı yolu olmasına rağmen bir kamu politikası olarak durumun ekonomik, toplumsal, eğitsel yönleri yerine belki de daha kolay olan mekânda fiziksel iyileştirme tercih edilmektedir. Bunlardan biri de kentsel dönüşüm projeleridir. Dönüşüm sonrası mekânda suç üreten unsurların ortadan kaldırılıp suçun aydınlatılması, suçlunun yakalanması gibi süreçleri kolaylaştırıcı ortamlar yaratılmak istenmektedir. Hemen hemen tüm Anadolu kentlerinde süre giden kentsel dönüşüm projelerinde bu hedeflerin gerçekleştirildiğini iddia etmek zordur.

Denizli Aktepe TOKİ konutları örneğinde de mekânda sadece fiziksel dönüşüm sağlanmıştır. Karşıyaka Mahallesinden Aktepe Mahallesi taşınan kişiler, eski gecekondular ile yeni apartmanları arasında suça yönelik kendilerini güvende hissetmemektedir. Alan araştırması sonucu;

Mahallede kentsel dönüşüm sonrası suç olgusunun, suç algısının ve suç korkusunun yok olmadığı,

Daha evvel suça maruz kalan/kalmayan katılımcıların çoğunlukla tüm suç türlerinden korku duydukları,

Katılımcıların kenti ve mahalleyi güvenli olarak tanımladıkları halde geceleri (kadınların hemen hepsinin erkeklerin de çoğunun) mecbur kalmadıkça dışarı çıkmadıkları, gece dışarı çıkmayı güvenli bulmadıkları,

Katılımcıların birçok suç türünden korktukları ama hemen hepsinin en çok öldürülmekten korktukları,

Polis kontrollerinin varlığından haberdar olmakla birlikte tedbirleri yeterli bulmadıkları,

Komşularına güvendikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çalışmada anket ve mülakatlar sonucu elde edilen verilere göre suç korkusunu açıklayan modeller düşünüldüğünde, Denizli Aktepe Mahallesi özelinde mağduriyet modelinin yapılan anket sonuçlarına göre geçerli olmadığı; mekânda fiziksel iyileştirmelerin yapılması sonucu suç korkusu kısmen azalsa da suç olgusu tamamen yok olmaması ile düzensizlik modelinin bu mahallede geçerli olmadığı; komşulara güvenin tam olmasına rağmen formal kontrolün polisin yeterli olarak değerlendirilmemesi ile toplumsal kaygı modelinin geçerli olduğu; mahalleye son yıllarda yerleşen Suriyeliler ile alt kültürel çeşitlilik modelinin geçerli olduğu ve mahalledeki suç korkusunu arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Apartman yaşamının, suçun aydınlatılması, ihbarı, gizlenememesi gibi olgular üstünde olumlu etkisi olduğu gözlenmiştir. Kentsel dönüşümün mekândaki suç olgusunun azaltılmasında ya da yer değiştirmesinde etkili olduğu söylenebilir. Ancak suçun/suç korkusunun kentsel dönüşüm ile azaldığı veya tamamen ortadan kalktığı iddia edilemez. Kentsel dönüşüm projelerinin uygulama sonuçları da yeni suçlar ya da mağduriyetler yaratabilmektedir. Kentsel alanda suçla mücadelede, dönüşüm projeleri de dâhil olmak üzere fiziksel, sosyal ve ekonomik dönüşüm eş zamanlı olarak planlanmalı, gerçekleştirilmeli ve muhakkak eğitim ile desteklenmelidir.

Mekânda gerçekleşen fiziksel değişimin yanında sosyal, kültürel veya eğitime dair bir değişimi, gelişimi getirmemesi dönüşüm sonrası mekânda suçun azalmasını da engellemektedir. Suçun/suç korkusunun azaltılması için güvenli yaşam alanları oluşturmak adına emniyet güçleri, mahalli idareciler (muhtar, belediye), şehir plancıları ortak hareket etmelidir. Olumlu bir kentsel güvenlik algısı yaratılması için öncelikle kentlilerin kamu idarecilerine ve emniyet güçlerine güvenmesi gerekmektedir. Dönüşüm projelerinde şehir plancıları, mimarlar, mühendisler yanında kentleşme uzmanları, psikologlar, sosyologlar, hukukçular da yer almalıdır. Tüm insanların daha iyiyi hak ettikleri ve ihtiyaçlarını kendilerinin daha doğru ifade edebilecekleri anlayışı ile oluşturulacak kamu politikalarında vatandaşlar da paydaş olarak sürece ortak edilmelidir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı / Researchers' Contribution Rate Statement

Yazar bu çalışmaya tek başına katkı sağladığını beyan etmiştir.
The author declare that she has contributed to this article alone.

Araştırmacıların Çatışma Beyanı / Researchers' Conflict of Interest Statement

Yazar, bu çalışmada potansiyel bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

The author declare that there is no potential conflict of interest in this study.

Destek ve Teşekkür Beyanı/ Statement of Support and Acknowledgment

Çalışmanın alan araştırmasında katkı veren 2018-19 SBKY Kamu Yönetimi ve Kent Çalışmaları Yüksek Lisans Programı Kent Çalışmaları Stüdyosu dersi öğrencilerine alan araştırmasında verdikleri destekten dolayı teşekkür ederim.

I would like to thank the 2018-19 PAU Public Administration and Urban Studies Graduate Program Urban Studies Studio Course students who contributed to the field research of the study for their support in the field research.

Araştırmacıların Etik Beyanı / Ethical Statement of Researchers

Yazarlar bu çalışmanın tüm süreçlerinin araştırma ve yayın etiğine uygun olduğunu, etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine uyduğunu beyan etmişlerdir.

KAYNAKÇA

- Akalın, M. (2016). "Kentsel Dönüşüm Projelerinin Suç Oranlarına Etkilerinin Değerlendirilmesi: Ankara Altındağ Örneği", *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:5, Sayı:9, s. 5-33.
- Akkar Z.M., (2006). "Kentsel dönüşüm üzerine Batı'daki kavramlar, tanımlar, süreçler ve Türkiye ", *Planlama 2006/2*.
- Aytaç, S., Derdiman, R. C., Baştürk, Ş. ve Öngen, B. (2015), "Kent Güvenliği Olarak Suç Korkusu: Bursa Örneği", *Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, Sayı 3, Cilt 3, ÖS: Ergonomi 2015, ss.259-267.
- Box, S., Hale, C., Andrews, G. (1988). "Explaining Fear Of Crime", *British Journal of Criminology*, Vol.28, No. 3, Summer 1988, s. 340-356.
- Can, A. (2016). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Surecinde Nicel Veri Analizi* (4.baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Dolu, O., Uludağ, Ş., & Doğutaş, C. (2010). "Suç korkusu: Nedenleri, Sonuçları ve Güvenlik Politikaları", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(1), s. 57-81.
- Düzgün, Ş., (2007), "Suç Olgusuna Teorik Yaklaşımlar ve Disiplinlerarasılık", *TMMOB Mimarlar Odası Bülteni; Kent ve Suç Dosyası*, Bülten.55, Kasım-Aralık, Ankara, s. 4-10.
- Gökulu, G. (2010). "Kent Güvenliği Kentleşme ve Suç İlişkisi", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 24, Sayı: 1, ss:209-226
- Hale, C. (1996). "Fear of Crime: A Review of the Literature", *International Review of Victimology*, Vol 4, Issue 2, p.79-150.
- Karakuş, Ö. (2013). "Suç Korkusunun Sosyolojik Belirleyenleri: Sosyal Sermaye mi? Sosyal Kontrol mü?", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Haziran 2013, 14(1), 1-19.
- Karasu, M. A. (2012), "Kent ve Suç Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve", *C.Ü İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 13, Sayı 2, ss.175-193.

- Kışlal Aydın, H. (2017). "Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Kentsel Yaşam Kalitesine Etkileri: Denizli Karşıyaka Mahallesi Örneği", Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- Kul, M (2013). Suçtan Daha Büyük Suç Korkusu, İstanbul: Yenyüzyıl.
- Küçük, H., Özden P. P. (2019). "Kentsel Dönüşüm ve Kent Güvenliği İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme: Esenler Havaalanı Mahallesi Örneği", ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi 13. Uluslararası Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildiriler Özel Sayısı, s. 305-321.
- Lee, M. (2007). *Inventing Fear of Crime*, Routledge, New York.
- Miceli, Renato; Michele, Roccato ve Rosalba, Rosato, (2004), "Fear of Crime in Italy: Spread and Determinants", *Environment and Behavior*, Vol. 36, Issue 6, pp.776-779.
- Özden, P. P. (2008). *Kentsel Yenileme Yasal-Yönetmelik Boyut Planlama ve Uygulama*, İmge Kitabevi, Ankara.
- Sadioğlu, U., Ergönül, E. (2020). "Türkiye'de Kentsel Dönüşümün Anlamı, Aktörleri ve Amaçları", *idealkent*, Sayı 30, Cilt 11, Yıl 2020-22, s. 878-908.
- Savaş Yavuzçehre, P. (2019). "Kentsel Dönüşüm Uygulaması Sonrası Suç Olgusu ve Algısında Değişim: Denizli Karşıyaka Mahallesi Örneği", ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi 13. Uluslararası Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildirileri Özel Sayısı, Sayı: 14, s. 144-151.
- Sipahi, E. B. (2016). *Suç Korkusu Türkiye Kentlerinde Bir Alan Araştırması*, Çizgi Yayınevi, Konya.
- Skogan, W. (1986). "Fear of Crime and Neighborhood Change", *Crime and Justice A Review of Research*, (Ed.) M. Tomry, Vol. 8, The University of Chicago Press, s. 203-229, <https://www.journals.uchicago.edu/doi/pdf/10.1086/449123>
- Taylor, Ian (1996), "Fear of Crime", *Urban Fortunes and Contemporary Social Movements*, *Sociology* 30(2): 317-338.
- Varlık, S. (2021). "Kent ve Suç İlişkisi", *Polis Dergisi*, <https://polisdergisi.pa.edu.tr/kent-ve-suc-iliskisi-1229-haber>, (23.9.2021).